

НАРЕДБА № Н-5 от 27.06.2012 г. за условията и реда за предотвратяване, контрол и установяване на годността за военна служба на военнослужещите от въоръжените сили на Република България при употреба на алкохол и злоупотреба и/или зависимост от наркотични вещества

Издадена от министъра на отбраната, обн., ДВ, бр. 55 от 20.07.2012 г., в сила от 20.07.2012 г., изм. и доп., бр. 66 от 10.08.2018 г., в сила от 10.08.2018 г., изм., бр. 67 от 13.08.2021 г., в сила от 8.08.2020 г.

Раздел I Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се уреждат условията и редът за предотвратяване, контрол и установяване на годността за военна служба на военнослужещите от въоръжените сили на Република България при употреба на алкохол и злоупотреба и/или зависимост от наркотични вещества.

Чл. 2. Употреба на алкохол от военнослужещи от въоръжените сили на Република България през работно време е установената чрез технически средства и потвърдена с лабораторни изследвания в специализираните лаборатории на Военномедицинска академия (ВМА) концентрация на алкохол в кръвта над 0,50 грама на литър (g/l).

Чл. 3. (Доп. – ДВ, бр. 66 от 2018 г., в сила от 10.08.2018 г.) Злоупотреба с наркотични вещества от военнослужещи във въоръжените сили на Република България е установената с технически средства и/или тест за установяване употребата на наркотични вещества и потвърдена с лабораторни изследвания в специализираните лаборатории на ВМА употреба на забранени наркотични вещества или употреба без лекарско предписание на лекарствени средства, съдържащи наркотични вещества и поставени под контрол по смисъла на Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите.

Чл. 4. Зависимост от наркотични вещества на военнослужещи във въоръжените сили на Република България е психическо или физическо състояние, определено по реда на § 1, т. 12а от допълнителната разпоредба на Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите, в съответствие с диагностичните критерии, посочени в Международната класификация на болестите, и установено от лекар със специалност "психиатрия".

Чл. 5. Всеки военнослужещ от въоръжените сили на Република България през работно време подлежи на задължителни и/или внезапни изследвания за употреба на алкохол или злоупотреба и/или зависимост от наркотични вещества.

Чл. 6. (1) Органите за предотвратяване, контрол и установяване на годността за военна служба при употребата на алкохол и злоупотребата с наркотични вещества във въоръжените сили на Република България са:

1. (изм. – ДВ, бр. 66 от 2018 г., в сила от 10.08.2018 г.) постоянна комисия, състояща се от представители от ВМА, дирекция "Управление на човешките ресурси в отбраната" - МО; по решение на министъра на отбраната в комисията могат да се включват и представители на други структури от Министерството на отбраната, Българската армия и структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната;
2. специализирани клиники на ВМА, Научно-приложен център по военномедицинска експертиза, авиационна и морска медицина (НПЦВМЕАММ) - Централна военномедицинска

комисия (ЦВМК), Център по психично здраве и превенция (ЦПЗП) от ВМА и психолози от въоръжените сили на Република България;

3. (изм. – ДВ, бр. 66 от 2018 г., в сила от 10.08.2018 г.) екипи за внезапна проверка, състоящи се от ръководител – лекар (клиничен токсиколог), и членове: медицинска сестра и лаборант;

4. командирите (началниците) на военните формирования/ръководителите на съответните структури, дежурните длъжностни лица и медицинските лица от военните формирования и съответните структури.

(2) Органите по ал. 1 и служба "Военна полиция" могат да инициират извършването на проверки при условията и по реда на тази наредба.

Чл. 7. (Изм. – ДВ, бр. 66 от 2018 г., в сила от 10.08.2018 г.) (1) До 20 декември министърът на отбраната издава заповед по предложение на началника на ВМА, съгласувано с началника на отбраната, с която определя поименния състав на постоянната комисия по чл. 6, ал. 1, т. 1 за следващите две календарни години.

(2) Началникът на ВМА определя поименния състав на екипите за внезапна проверка по чл. 6, ал. 1, т. 3.

(3) Постоянната комисия осъществява дейностите по организацията, контрола и методическата помощ на останалите органи при прилагането на наредбата.

Чл. 8. (Отм. – ДВ, бр. 66 от 2018 г., в сила от 10.08.2018 г.).

Раздел II

Ред за установяване употребата на алкохол и/или злоупотребата с наркотични вещества и задължения на командирите (началниците) на военните формирования/ръководителите на съответните структури

Чл. 9. (Изм. – ДВ, бр. 66 от 2018 г., в сила от 10.08.2018 г.) Задължително изследване за употреба на алкохол и/или злоупотреба с наркотични вещества се извършва при:

1. кандидати за първоначално приемане на военна служба;
2. кандидати за обучение във висшите военни училища като курсанти;
3. кандидати за служба в доброволния резерв;
4. военнослужещи, определени за участие в операции и мисии извън територията на страната, две седмици преди заминаването им;
5. кандидати, изпълнявали военна служба (кадрова военна служба), за последващо приемане на военна служба;
6. кандидати за летателни и плавателни длъжности;
7. кандидати за длъжности, свързани с управление на безпилотни летателни апарати;
8. военнослужещи, участвали в операции и мисии извън територията на страната, при завръщането им.

Чл. 10. (1) Внезапно (непредизвестено) изследване за употреба на алкохол и/или наркотични вещества се извършва:

1. от екипите за внезапна проверка - на военнослужещи от въоръжените сили на Република България, избрани на случаен принцип;
2. от комисия, назначена със заповед на командира (началника) на военното формирование/ръководителя на съответната структура, в състав - представител/и на медицинската служба и двама офицери (цивилни служители) - на военнослужещи от съответното военно формирование/структура.

(2) При изследване за злоупотреба с наркотични вещества по ал. 1 задължително се включват представители и от двата пола.

Чл. 11. (1) (Доп. – ДВ, бр. 66 от 2018 г., в сила от 10.08.2018 г.) Употребата на алкохол и/или злоупотребата с наркотични вещества в случаите по чл. 9 и 10 се установява чрез използване на технически средства и/или тест за установяване употребата на наркотични вещества и лабораторни изследвания.

(2) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 66 от 2018 г., в сила от 10.08.2018 г.) Техническите средства, с които се извършва проверка за употреба на алкохол, се одобряват по реда на Закона за измерванията, а тестовете за установяване употребата на наркотични вещества се определят със заповед на началника на ВМА.

(3) (Отм. – ДВ, бр. 66 от 2018 г., в сила от 10.08.2018 г.).

Чл. 12. Вземането, тестването, опаковането, транспортирането и лабораторното изследване на издишан въздух и проби от урина и/или кръв при изследване за употреба на алкохол и/или злоупотреба с наркотични вещества се извършват по реда, посочен в приложение № 1, като се изготвя протокол за вземане на проби за установяване употреба/неупотреба на алкохол и/или наркотични вещества (приложение № 2).

Чл. 13. (Изм. – ДВ, бр. 66 от 2018 г., в сила от 10.08.2018 г.) Военнослужещите, показали положителен резултат за употреба на алкохол и/или злоупотреба с наркотични вещества след изследване с техническо средство или с тест за установяване употребата на наркотични вещества, задължително подлежат на лабораторно изследване. Те се изпращат с талон за медицинско изследване (приложение № 3) за медицински преглед до най-близката МБАЛ на ВМА, където се вземат биологични проби за лабораторно изследване. Вземите при медицинския преглед проби се предават с протокол за предаване/приемане на проби за лабораторно изследване (приложение № 4) в специализираната химико-токсикологична лаборатория на ВМА.

Чл. 14. (1) (Изм. – ДВ, бр. 66 от 2018 г., в сила от 10.08.2018 г.) В случай на отказ от страна на военнослужещ да бъде изследван за употреба на алкохол и/или наркотични вещества по чл. 9, т. 4, 6, 7 и 8 или по чл. 10, командирът (началникът) на военното формирование/ръководителят на съответната структура му налага дисциплинарно наказание по реда на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и правилника за неговото прилагане.

(2) Отказът на военнослужещия да участва в процедурата се удостоверява с протокол съгласно приложение № 5, съставен в два екземпляра - един за командира (началника) на военното формирование/ръководителя на съответната структура и един за комисията или екипа за внезапна проверка.

(3) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 66 от 2018 г., в сила от 10.08.2018 г.) Когато военнослужещият, показал положителен резултат от изследване с техническо средство за употреба на алкохол и/или наркотични вещества и/или тест за установяване употребата на наркотични вещества, откаже да получи талон за медицинско изследване (приложение № 3) или не се яви в срок до 3 часа в определената специализирана лаборатория за лабораторно изследване с цел установяване концентрацията на алкохол в кръвта му, а при тестване за наркотични вещества - в срок от 6 часа, се приема за валиден резултатът от показанията на техническото средство.

Чл. 15. (Изм. – ДВ, бр. 66 от 2018 г., в сила от 10.08.2018 г.) Резултатите от лабораторното изследване, проведени в специализирана лаборатория на ВМА, се нанасят в протокол от химическа експертиза за определяне концентрацията на алкохол и/или наркотично вещество в кръв/урина (приложение № 6) и се изпращат на командира/началника на военното формирование/ръководителя на съответната структура – заявител, в срок до 7 работни дни от приемането на пробата в лабораторията, а в случаите на чл. 9, т. 1, 2, 3, 5, 6, 7 и 8 – в НПЦВМЕАММ – ЦВМК, а за тези по т. 4 – на лекаря на военното формирование.

Чл. 16. (Изм. – ДВ, бр. 66 от 2018 г., в сила от 10.08.2018 г.) (1) След получаване на протокола от специализираната лаборатория по чл. 13 при положителен резултат от лабораторното изследване командирът (началникът) на военното формирование/ръководителят на съответната структура – заявител, изпраща военнослужещия в психиатричен кабинет на консултативно-приемно отделение на ВМА – МБАЛ – София, със следните документи:

1. здравно-производствена характеристика с мнение за възможностите на военнослужещия да продължи да изпълнява служебните си задължения;
2. протокол от химическа експертиза за определяне концентрацията на алкохол и/или наркотично вещество в кръв/урина (приложение № 6);
3. протокол за медицинско изследване за употреба на алкохол и/или наркотично вещество (приложение № 7);
4. друга налична документация.

(2) В случай че военнослужещият не се яви в психиатричния кабинет на консултативно-приемно отделение на ВМА – МБАЛ – София, командирът (началникът) на военното формирование/ръководителят на съответната структура му налага дисциплинарно наказание по реда на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и правилника за неговото прилагане.

Чл. 17. (Изм. – ДВ, бр. 66 от 2018 г., в сила от 10.08.2018 г.) (1) В случай на установена концентрация на алкохол в кръвта над 0,50 грама на литър (g/l) и/или злоупотреба с наркотични вещества на военнослужещия се провежда диагностично уточняване в психиатричен кабинет на консултативно-приемно отделение на ВМА – МБАЛ – София.

(2) При заключение "психично здрав" командирът (началникът) на военното формирование/ръководителят на съответната структура може да наложи дисциплинарно наказание на военнослужещия по реда и при условията, предвидени в Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и правилника за неговото прилагане.

(3) При установяване на заболяване в клиника "Психиатрия" на ВМА – МБАЛ – София, военнослужещият се насочва за военномедицинска експертиза по определяне годността за военна служба в НПЦВМЕАММ – ЦВМК по реда на наредбата по чл. 141, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България.

Чл. 18. (Изм. – ДВ, бр. 66 от 2018 г., в сила от 10.08.2018 г.) Военнослужещите, които подлежат на медицински преглед и лабораторно изследване по чл. 13, временно се отстраняват от служба от командира (началника) на военното формирование/ръководителя на съответната структура до изпращането им в психиатричен кабинет на консултативно-приемно отделение на ВМА – МБАЛ – София.

Чл. 19. (1) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 66 от 2018 г., в сила от 10.08.2018 г.) (1) Кандидатите за приемане на военна служба, показали положителен резултат за употреба на алкохол в кръвта над 0,50 грама на литър (g/l) и/или злоупотреба с наркотични вещества, са негодни за военна служба в съответствие с акта на министъра на отбраната по чл. 141, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 66 от 2018 г., в сила от 10.08.2018 г.) В случай че кандидатът за приемане на военна служба откаже изследване за употреба на алкохол и/или злоупотреба с наркотични вещества, медицинското освидетелстване на същия се прекратява и ЦВМК не се произнася по годността му за военна служба към момента на освидетелстването. Същият може да кандидатства не по-рано от шест месеца от първоначалното освидетелстване.

Чл. 20. (Отм. – ДВ, бр. 66 от 2018 г., в сила от 10.08.2018 г.).

Раздел III

Функции на специализираните звена и органи по

осигуряване на психично здраве във въоръжените сили на Република България и превенция на рисково поведение при установени случаи на употреба на алкохол и злоупотребата с наркотични вещества

Чл. 21. Специализираните звена и органи по осигуряване на психично здраве във въоръжените сили на Република България провеждат превантивна и терапевтична работа при установяване на случаи на употреба на алкохол и/или злоупотреба с наркотични вещества на военнослужещи от въоръжените сили на Република България в следните основни насоки:

1. социално-психологически изследвания и анализ на факторите на риска и рисковото поведение в рамките на въоръжените сили;
2. прилагане на информационно-обучителни тренингови програми и модули по разпознаване, повлияване и прогнозиране на рисковото поведение, свързано с употребата на алкохол и наркотични вещества (лекции, дискусии, семинари, тренинги), за следните целеви групи:
 - а) курсанти;
 - б) военнослужещи;
 - в) медицински служби;
 - г) специалисти по психично здраве;
3. провеждане на кризисни интервенции и организационно консултиране във военните формирования по показания и/или заявка;
4. провеждане на индивидуална консултация и психотерапия по показания и/или по заявка;
5. разработване и издаване на информационно-обучителни (печатни, аудио- и видео-) материали.

Чл. 22. (Изм. – ДВ, бр. 66 от 2018 г., в сила от 10.08.2018 г.) Психологичната работа при установени случаи на употреба на алкохол и/или злоупотреба с наркотични вещества се състои от следните дейности, осъществявани от специализираните звена и органи по психологично осигуряване:

1. индивидуална психологична работа - провежда се веднъж седмично с всеки установен случай от специалистите психолози във военните формирования/съответните структури и включва кризисно консултиране и интервенции, провеждани по алгоритъм (приложение № 8), за които се изготвя протокол за проведена психологична работа (приложение № 9);
2. групов психологична работа - провежда се под формата на дискусия, ролеви игри и работа по казуси от специалистите психолози във военните формирования/съответните структури;
3. психологични интервенции на организационно ниво - включват два основни вида дейности:
 - а) обучение, тренинг и оказване на методична помощ на специалистите психолози във военните формирования/съответните структури; в тези случаи специализираните психиатрични и психологични звена на ВМА осъществяват методична помощ на специалистите психолози във военните формирования/съответните структури за работа с военнослужещи, употребили алкохол и/или злоупотребили с наркотични вещества; дейностите се извършват под формата на специализирани модули за развиване на специфични професионални умения у специалистите психолози от военните формирования/съответните структури, включващи извършване на психологична диагностика и терапия (при необходимост) на военнослужещите, употребяващи алкохол и злоупотребяващи с наркотични вещества, индивидуална и групов психологична работа и подпомагане на процесите, свързани с предприемане на организационни мерки за недопускане на такива случаи;

б) обучение на военнослужещи от военните формирования/ съответните структури, което се осъществява от специалистите психолози; психологичната работа включва обучителна дейност с командирите/ръководителите и личния състав на военните формирования/съответните структури по разпознаване, повлияване и прогнозиране на рисковото поведение, свързано с употреба на алкохол и злоупотреба с наркотични вещества; обучителната работа има превантивен характер и включва както теоретична подготовка на личния състав, така и практическа работа по казуси, ролеви игри и др.; насочена е към формиране на отговорно здравно поведение и ангажираност от страна на командния състав като елемент по утвърждаване на психичното здраве на военнослужещите.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. (Нова – ДВ, бр. 66 от 2018 г., в сила от 10.08.2018 г.) "Алкохол" е етилов алкохол.
2. (Предишна т. 1, изм. – ДВ, бр. 66 от 2018 г., в сила от 10.08.2018 г.) "Техническо средство за установяване употребата на алкохол" е преносимо устройство, което позволява да се установи употребата на алкохол в полеви условия чрез изследване на издишан въздух.
3. (Предишна т. 2 – ДВ, бр. 66 от 2018 г., в сила от 10.08.2018 г.) "Лабораторно изследване за доказване употреба на алкохол и/или наркотични вещества" е апаратурен метод за изследване на биологични материали, като кръв, урина, слюнка, с прилагане на хроматографски и спектрални методи (газова хроматография с масспектрална детекция, течна хроматография с масспектрална детекция), със статистическа достоверност на получаваните резултати 100 %.
4. (Нова – ДВ, бр. 66 от 2018 г., в сила от 10.08.2018 г.) "Тест за установяване употребата на наркотични вещества" е средство за установяване по химичен или имуноаналитичен метод наличието на наркотични вещества в биологична проба (урина, орална течност).
5. (Предишна т. 3 – ДВ, бр. 66 от 2018 г., в сила от 10.08.2018 г.) "Специализираните звена и органи по осигуряване на психично здраве във въоръжените сили на Република България" са:
 - а) специализирани психиатрични и психологични звена в състава на ВМА: НПЦВМЕАММ; Клиника "Психиатрия"; ЦПЗП;
 - б) специализираните органи са:
 - специалисти психолози във: щабовете на видовете въоръжени сили, НВУ "Васил Левски", ВВМУ "Н. Й. Вапцаров";
 - (изм. – ДВ, бр. 67 от 2021 г., в сила от 8.08.2020 г.) специалисти психолози във: военните формирования/структури, Служба "Военно разузнаване" и служба "Военна полиция";
 - специалисти психолози в Националната гвардейска част (НГЧ).
6. (Предишна т. 4 – ДВ, бр. 66 от 2018 г., в сила от 10.08.2018 г.) "Ръководител на съответна структура" е министърът на отбраната или оправомощени от него длъжностни лица - за администрацията на Министерството на отбраната, както и ръководителите на структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната по чл. 78 ЗОВСРБ - за ръководените от тях структури.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. Наредбата се издава на основание чл. 159, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и чл. 49, ал. 1 от Правилника за прилагане на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България.

§ 3. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Приложение № 1

към чл. 12

(Изм. – ДВ, бр. 66 от 2018 г.,
в сила от 10.08.2018 г.)

Ред на вземане, тестване, опаковане, транспортиране и лабораторно изследване на издишан въздух и проби от урина и/или кръв при изследване за употреба на алкохол и/или злоупотреба с наркотични вещества

1. Процедура за установяване на употреба на алкохол и/или злоупотреба с наркотични вещества по чл. 9, т. 4 и чл. 10, ал. 1, т. 2.

1.1. Изследването за употреба на алкохол се извършва с техническо средство, показващо концентрацията на алкохол в кръвта чрез измерването му в издишания въздух.

1.2. Изследването за установяване на злоупотреба с наркотични вещества се извършва с тест за установяване употребата на наркотични вещества чрез изследване на орална течност (слюнка) или урина.

1.3. Изследването за употреба на алкохол и/или злоупотреба с наркотични вещества се извършва от органите по реда на чл. 6, ал. 1, т. 4.

1.4. В случай на отказ от страна на военнослужещ да бъде изследван за употреба на алкохол и/или наркотични вещества командирът (началникът) на военното формирование/ръководителят на съответната структура му налага дисциплинарно наказание по реда на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и правилника за неговото прилагане. Отказът на военнослужещия да участва в процедурата се удостоверява с протокол съгласно приложение № 5.

1.5.1. При положителен резултат, съответстващ на съдържание на алкохол в кръвта над 0,50 г/л, и/или показание на теста за изследване на наркотични вещества, показващо употреба на наркотично вещество, изследваният военнослужещ се изпраща с талон за медицинско изследване (приложение № 3) за медицински преглед и вземане на кръвна проба за лабораторно изследване в най-близката МБАЛ на ВМА, където трябва да се яви не по-късно от 3 часа (при употреба на алкохол) и 6 часа (при злоупотреба с наркотични вещества) от момента на проверката с техническото средство, съпроводен от придружител, назначен със заповед на съответния командир (началник) на военното формирование или ръководител на съответната структура.

1.5.2. При наличие на обстоятелства от обективен характер биологичните проби могат да се вземат на място от определено от командира (началника) на военното формирование или ръководител на съответната структура медицинско лице, като това се вписва в талона за медицинско изследване (приложение № 3) и се спазва редът на настоящата процедура.

1.6. Когато военнослужещият откаже да получи талон за медицинско изследване, се приема за валиден резултатът от показанията на техническото средство и/или от теста за установяване употребата на наркотични вещества.

1.7. При явяване на изпратен с талон за медицинско изследване военнослужещ в приемен кабинет на МБАЛ на ВМА в амбулаторния журнал на кабинета се регистрират следните данни:

– пореден номер;

– звание, трите имена по документ за самоличност, военно формирование, населено място;

- дата и час на явяване;
- номер и дата на издаване на талона за медицинско изследване;
- час на вземане на пробата кръв и/или урина;
- дата на изпращане на кръвта и/или урината в специализираната лаборатория за лабораторно изследване (да се нанася допълнително при изпращането на пробата).

1.8. Лекарят в кабинета извършва медицински преглед, освидетелстване и задължително попълва протокол за медицинско изследване за употреба на алкохол и/или наркотично вещество (приложение № 7), в който се описват поведението, общото психично и соматично състояние на лицето, поведенческите реакции, степента на промяна в съзнанието, ориентацията, паметта, абстинентните прояви, когато има такива, и резултатите от изследването за употреба на алкохол и/или наркотични вещества, ако е извършено такова.

1.9. След извършване на клиничния преглед се вземат проби за лабораторно изследване.

1.9.1. При изследване за употреба на алкохол се вземат две проби кръв в предназначени за целта вакуумни епруветки, всяка от които с обем не по-малък от 4 мл.

1.9.2. За изследване на наркотични вещества се вземат две проби кръв, всяка от които с обем не по-малък от 7 мл, и една проба урина с препоръчителен обем не по-малък от 20 мл. За осигуряване на необходимото количество кръв се допуска използване на няколко вакуумни епруветки от същия тип по отношение на обем, антикоагулант и производител.

1.9.3. Едната от кръвните проби по т. 1 и 2 се съхранява като контролна, а другите кръвни проби и пробата урина се използват за лабораторно изследване.

1.9.4. Вземането на кръв и урина за изследване за алкохол и/или наркотични вещества се извършва в срока за явяване, определен в талона за изследване. При невъзможност на военнослужещия да предостави проба урина и/или при обективна невъзможност за вземане на кръв за изследване в посочения срок лекарят отразява причините за забавянето и часа на вземането в протокол № 7.

1.9.5. При неявяване на военнослужещия за изследване в указания в талона за медицинско изследване (приложение № 3) срок се приемат показанията на техническото средство и/или на теста за установяване употребата на наркотични вещества, с което е установена употребата на алкохол и/или наркотични вещества или техни аналози.

1.9.6. Когато военнослужещият се яви в МБАЛ на ВМА, но откаже изследване, отказът се отразява от лекаря в амбулаторния журнал на лечебното заведение и в протокола за медицинско изследване (приложение № 7), като се удостоверява с подписа на изследваното лице.

1.9.7. Отказът на изследваното лице да подпише изготвения протокол за медицинско изследване се удостоверява с подписа на един свидетел.

1.10. Преди вземането на кръв за изследване мястото на убождане се дезинфектира с кислородна вода (3 % водороден пероксид) или друг антисептик на водна основа,

несъдържащ алкохол и/или други летливи вещества.

1.10.1. Пробите кръв се вземат със затворена система. Пробите кръв за изследване на алкохол се вземат във вакуумни епруветки, съдържащи натриев флуорид (стабилизатор) и антикоагулант (калиев оксалат или сол на ЕДТА). Пробите кръв за изследване на наркотични вещества или техни аналози се вземат във вакуумни епруветки с антикоагулант (сол на ЕДТА или хепарин). Епруветките се запълват до маркера, с който се определя количеството.

1.10.2. Пробата урина за химико-токсикологично изследване се взема във фабричен контейнер за уринни проби с капак.

1.10.3. На етикета на вакуумната епруетка и съда за урина четливо се изписват имената на изследваното лице, датата и часът на вземането на пробата.

1.10.4. Пробите се предават в специализирана лаборатория с протокол за предаване/приемане на проби за лабораторно изследване (приложение № 4). До предаването им в специализираната лаборатория пробите се съхраняват в хладилник при температура не по-висока от 10 °C за не повече от 72 часа. Пробите се изпращат по служебен път до лабораторията, като се транспортират при температура не по-висока от 15 °C.

1.11. Лабораторните изследвания се извършват в специализираните химико-токсикологични лаборатории на ВМА.

1.12.1. Изследването на пробите от кръв за наличие на алкохол се извършва по газхроматографски метод.

1.12.2. Изследванията за установяване употребата на алкохол се извършват двукратно, като резултатите в отчетената крайна концентрация (отчетена до втория знак след десетичната запетая включително) не трябва да се различават с повече от 0,10 на хиляда при резултати до 1 на хиляда, а при резултати над 1 на хиляда – с до 10 % от стойността. При по-голяма разлика изследването се повтаря.

1.12.3. При лабораторно изследване за установяване употребата на наркотични вещества се анализират предоставените проби урина и кръв. При липса на проба урина изследването се извършва само с пробата кръв.

1.12.4. Изследването на пробите за наличие на наркотични вещества в кръвна проба, включително на техни метаболити, доказващи употребата им, се извършва чрез газова хроматография с маспектрална детекция (GC-MS) и/или високоефективна течна хроматография с диодна (HPLC-DAD) или маспектрална детекция (LC-MS).

1.13. Резултатите от лабораторното изследване на изпратените проби се описват в протокол за химическа експертиза за определяне концентрацията на алкохол и/или наркотично вещество в кръв/урина (приложение № 6) и се предават на заявителя.

1.14. След изследване на пробите за алкохол същите се съхраняват в специализираните лаборатории при температура от +4 °C до +8 °C, а пробите за наличие на наркотични вещества или техни аналози се съхраняват при температура не по-висока от минус 15 °C за срок 60 дни от датата на постъпване.

1.15. Командирът (началникът) на военното формирование/ръководителят на съответната

структура – заявител, изпраща военнослужещия в психиатричен кабинет на консултативно-приемно отделение на ВМА – МБАЛ – София, съгласно чл. 16, а след приключване на военномедицинската експертиза във ВМА – МБАЛ – София, задължително извършва действия по чл. 17.

2. Процедура за установяване на употреба на алкохол и/или злоупотреба с наркотични вещества по чл. 10, т. 1 (от екипи за внезапна проверка)

2.1. Предварителното изследване за употреба на алкохол и/или злоупотреба с наркотични вещества се извършва от органите по реда на чл. 6, ал. 1, т. 3 и се описва в специално създаден за дейността им по тази наредба журнал.

2.2.1. В журнала се вписват поредният номер, званието, трите имена по документ за самоличност на изследвания, военно формирование, населено място, номерът и датата на издаване на протокола за медицинско изследване.

2.2.2. В случай на отказ от страна на военнослужещ да бъде изследван за употреба на алкохол и/или наркотични вещества командирът (началникът) на военното формирование/ръководителят на съответната структура му налага дисциплинарно наказание по реда на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и правилника за неговото прилагане. Отказът на военнослужещия да участва в процедурата се удостоверява с протокол съгласно приложение № 5.

2.2.3. При положителен резултат, съответстващ на съдържание на алкохол в кръвта над 0,50 г/л, и/или показание на теста, показващо употреба на наркотично вещество, се извършва медицински преглед, освидетелстване и задължително се попълва в два екземпляра протокол за медицинско изследване за употреба на алкохол и/или наркотично вещество (приложение № 7), единият от които се предава на командира (началника) на военното формирование/ръководителя на съответната структура. В протокола се описват поведението, общото психично и соматично състояние на лицето, поведенческите реакции, степента на промяна в съзнанието, ориентацията, паметта, абстинентните прояви, когато има такива. При необходимост се насочва военнослужещият за диагностично уточнение в клиниката "Спешна токсикология" на ВМА – София.

2.2.4. Когато военнослужещият откаже да получи протокол за медицинско изследване за употреба на алкохол и/или наркотично вещество (приложение № 7), се приема за валиден резултатът от показанията на техническото средство и/или теста за установяване употребата на наркотични вещества.

2.2.5. След извършване на клиничния преглед се вземат проби за лабораторно изследване по реда и начина, описани от т. 1.9 до 1.12. В журнала се регистрират: часът на вземане на пробата кръв и/или урина и датата на предаването на кръвта и/или урината в специализираната лаборатория за лабораторно изследване. Кръвните проби и/или пробите урина заедно с протоколите за вземане на проби се запечатват в затварящ се полиетиленов плик, индивидуален за пробите на всяко изследвано лице, в присъствието на всички членове на екипа за внезапна проверка и представител от командването, след което се прави опис на всички налични проби и протоколи.

2.2.6. Транспортирането и предаването на пробите кръв и/или урина в специализираната лаборатория за лабораторно изследване се осъществява от определено от ръководителя на екипа за внезапна проверка длъжностно лице. До предаването им в специализираната

лаборатория пробите се съхраняват в хладилник при температура не по-висока от 10 °C за не повече от 72 часа. При предаването им в специализираната лаборатория в журнала и в протокола за предаване/приемане на проби за лабораторно изследване (приложение № 4) се вписват датата и часът на предаване.

2.2.7. Лабораторните изследвания се извършват по описания в т. 1.12 – 1.14 ред. Резултатите от лабораторното изследване на изпратените проби се описват в протокол за химическа експертиза за определяне концентрацията на алкохол и/или наркотично вещество в кръв/урина (приложение № 6) и се изпращат на заявителя.

2.2.8. Командирът (началникът) на военното формирование/ръководителят на съответната структура – заявител, изпраща военнослужещия в психиатричен кабинет на консултативно-приемно отделение на ВМА – МБАЛ – София, съгласно чл. 16, а след приключване на военномедицинската експертиза във ВМА – МБАЛ – София, задължително извършва действия по чл. 17.

3. Процедура за установяване употреба на алкохол и/или злоупотреба с наркотични вещества по чл. 9, т. 1, 2, 3, 5, 6, 7 и 8 в ЦВМК.

3.1. При извършване на задължителните медицински прегледи по чл. 9, т. 1, 2, 3, 5, 6, 7 и 8 в ЦВМК се спазва следният алгоритъм:

3.1.1. Всички лица се регистрират в ЦВМК и се описват в поименен списък на явилите се за изследване лица на конкретната дата. При отказ от страна на кандидатстващите лица да участват в процедурата се прилагат разпоредбите на чл. 19, а при военнослужещите – на чл. 14 от наредбата.

3.1.2. След попълване на списъка лицата с придружител от ЦВМК се изпращат за даване на кръв и урина в клинична лаборатория на ВМА – София, и за проверка съдържанието на алкохол в издишан въздух с техническо средство, както следва:

3.1.2.1. Подлежащите на изследване за употреба на алкохол преминават през кабинет по токсикология във ВМА, където в присъствието на лекар токсиколог се извършва изпитване за съдържание на алкохол в издишан въздух с техническо средство. Резултатите се нанасят в списъка по т. 3.1.1 срещу името на лицето. При положителен резултат за съдържание на алкохол в кръвта над 0,50 грама на литър (г/л) в токсикологичния кабинет се взема двойна кръвна проба от изследваното лице, която се изпраща за лабораторно изследване в специализираните химико-токсикологични лаборатории на ВМА.

3.1.2.2. Пробите урина се изследват за наркотични вещества с тест за установяване употребата на наркотични вещества от лекар токсиколог от клиника "Спешна токсикология". Резултатите от изследването се отразяват в списък по т. 3.1.1, подписват се от лекаря, извършил изследването, и по служебен път се връщат в ЦВМК. При необходимост или по технически причини изследването за наркотични вещества може да се извърши в специализираната лаборатория.

3.1.3. При положителен резултат от изпитването за съдържание на наркотични вещества психиатърът от ЦВМК насочва лицето за лабораторно изследване и диагностично уточняване по реда на тази процедура въз основа на писмо (обменна карта-талон) от ЦВМК към ВМА – клиника "Спешна токсикология".

3.1.5. Когато лицето откаже да даде биологичен материал за изследване, отказът се удостоверява с подписа му в протокола за медицинско изследване (приложение № 7), а при отказ да подпише протокол за медицинско изследване – с подписа на един свидетел. В този случай протоколът се връща в ЦВМК. Комисията прекратява освидетелстването и не се произнася по годността на лицето за военна служба съгласно чл. 19, ал. 2.

3.1.7. Психиатърът от ЦВМК докладва всеки конкретен случай пред ЦВМК. ЦВМК взема съответното решение на основание Медицинските стандарти за определяне годността за военна служба, за служба в доброволния резерв и за военновременна служба (приложение № 1 към чл. 3 от Наредба № Н-6 от 2018 г. за военномедицинска експертиза).

4. Повторно изследване на пробите кръв се извършва в случаите, когато това е поискано от командира (началника) на военното формирование/ръководителя на съответната структура, ЦВМК или изследваното лице (за негова сметка), в рамките на срока за съхранение на контролната проба.

(Изм. – ДВ, бр. 66 от 2018 г.,
в сила от 10.08.2018 г.)

за вземане на проби за установяване употреба/неупотреба на алкохол и/или наркотични вещества от военнослужещи във въоръжените сили на Република България

за проверка за употреба/неупотреба на алкохол и/или наркотични вещества от
военнослужещия
(звание, име, презиме, фамилия, ЕГН, военно формирование)

– урина, в контейнери от (50) ml

стр. 12 от 21

– алкохол
(вид и показания на техническото средство)
– наркотично вещество
(вид по показания на техническото средство)

Изследваният военнослужещ потвърждава/отрича употребата на

Взел пробите:

_____ ()

Изследван

военнослужещ:

_____ ()

Ръководител на ЕВП: ()

Членове на ЕВП: 1. _____ ()

2. _____ ()

3. _____ ()

Приложение № 3

към чл. 13

ТАЛОН ЗА МЕДИЦИНСКО ИЗСЛЕДВАНЕ

Подписан(ият)(ата)
на длъжност във военно формирование гр.
в присъствие на
извърших проверка за употреба на алкохол/злоупотреба с наркотични вещества
(ненужното се зачерква)
на военнослужещия
от военно формирование
гр./с.
притежаващ л.к. №, издадена на
от МВР, с ЕГН

Извършената предварителна проба с
за показва положителен/отрицателен (ненужното се зачерква) резултат
(отчетена стойност).

Протоколът за медицинското заключение и протоколът за химическа експертиза да се
изпратят на
във военно формирование гр.
(място на извършване на проверката)

Подпис:

Подписаният
от военно формирование гр.
удостоверявам, че препис от този талон ми бе връчен в ч. и мин. на 201....
г.

Уведомен съм, че трябва да се явя в (лечебно заведение) до ч. от връчването на този
талон.

Изследван военнослужещ:
(подпис)

Подписаните 1.
с ЕГН, на длъжност
във военно формирование
гр.

2.
с ЕГН, на длъжност

във военно формирование
 гр.
 удостоверяваме, че
 военнослужещият
 отказва да получи настоящия „Талон за медицинско изследване“.

Свидетел: 1

(подпис)

2

(подпис)

Приложение № 4

към чл. 13

(Изм. – ДВ, бр. 66 от 2018 г.,

в сила от 10.08.2018 г.)

ПРОТОКОЛ

за предаване/приемане на проби за лабораторно изследване

Днес, Г., ВЧ.

в специализираната химико-токсикологична лаборатория при

на основание

.....

.....

са приети биологични проби (стикер №) за изследване от лицето:

.....
 (име, презиме, фамилия) (ЕГН)

	Брой контейнер и	Вид на контейнера (вакуумна епруветка/цвят на капачка, стъкло- но шише, пластмасов контейнер, др.)	Общ обем на предоставената проба	Описание
КРЪВ				надписан ☐
				парафиниран ☐
				хладилна чанта ☐
УРИНА				надписан ☐
				парафиниран ☐
				хладилна чанта ☐
ДРУГИ (тъканни проби,				

веществени доказа- телства, др.)				
Забележки:				

Представил Приел пробите:
 пробите:.....
 (фамилия, подпис) (фамилия, подпис)
 Институтция:
 (длъжност)

Приложение № 5
 към чл. 14, ал. 2

ПРОТОКОЛ

за отказ на военнослужещия да участва в изследване за употреба на алкохол и/или злоупотреба с наркотични вещества

(попълва се от екипите за внезапна проверка или комисията, назначена със заповед на командира/ръководителя по чл. 10, ал. 1, т. 2)

Днес, екип (комисия), назначен/а със заповед № на, в състав:

Ръководител:
 (звание, име, фамилия)

Членове: 1
 (звание, име, фамилия)

2
 (звание, име, фамилия)

3
 (звание, име, фамилия)

Установихме, че военнослужещият

 (звание, име, фамилия, ЕГН, военно формирование)

отказва да участва във внезапна проверка за:

.....
 (описват се подробно фактите и обстоятелствата по отказа)

.....
 ..

.....
 ..

Ръководител:
 (звание, име, фамилия)

Членове: 1
 (звание, име, фамилия)

2
 (звание, име, фамилия)

3
 (звание, име, фамилия)

Запознат с протокола:

.....
(звание, име, фамилия,
ЕГН, военно формирование
на военнослужещия)

военнослужещ:

.....
(подпис)

Приложение № 6

към чл. 15

(Изм. – ДВ, бр. 66 от 2018 г.,
в сила от 10.08.2018 г.)

СПЕЦИАЛИЗИРАНА ХИМИКО-ТОКСИКОЛОГИЧНА ЛАБОРАТОРИЯ ПРОТОКОЛ

**от химическа експертиза за определяне концентрацията на алкохол и/или
наркотично вещество в кръв/урина**

№/..... 201 ... г.

Днес, 201.....г., в ч. подписаният

.....
химик-експерт в специализираната/акредитирана токсикохимическа лаборатория при

.....
извърших лабораторно изследване за съдържание на алкохол/наркотично вещество на
проба кръв/урина, взета от лицето,
ЕГН, от под..... ,

гр. ул. №

Пробите за химическо изследване се изпращат от

с писмо №/ 201 г.,

получено в химическата лаборатория с колетна пратка/донесено на ръка на201.. г.

Опаковката на пробите е с нарушена/ненарушена цялост (ненужното се зачерква).

Вид на пробите:

Пробите са изследвани за:

1. етилов алкохол по метод

2. наркотично вещество по метод:.....

Заклучение

В изпратените за изследване проби кръв/урина, взети от лицето, се доказва/не се доказва
присъствие на етилов алкохол в количество g/l

В резултат на извършеното изследване на предоставените проби кръв/урина се доказва/не
се доказва употреба на наркотично
вещество:.....

Извършил изследването:

Завеждащ лаборатория:.....

Приложение № 7

към чл. 16, т. 3

(Изм. – ДВ, бр. 66 от 2018 г.,
в сила от 10.08.2018 г.)

ПРОТОКОЛ

за медицинско изследване за употреба на алкохол и/или наркотично вещество

Подписаният д-р ,,

лекар в,

....., днес 201 г.

в ч. и мин. взех кръв/урина от

....., ЕГН ,.....,
от военно формированиев гр. (с.), адрес
Предварителното изпитване за употреба на алкохол и/или наркотично вещество е
извършено на (дата) 201..... г. в ч. В (място)

I. Алкохол

1. Предварителна
проба за алкохол

1.1. „Алконал“ –
Индикаторна

тръбичка

1.2. „Алкотест 7410

Дрегер“

1.3. „Алкотест 7410+

Дрегер“

1.4. „Алкотест 7510

Дрегер“

1.5.

3. Вид на алкохолната
напитка

5. Време на
консумацията

Дата

Час

7. Мирис на алкохол

7.1. Да

7.2. Не

9. Координация

9.1. Запазена

9.2. Нарушена

11. Нистагъм

11.1. Има

11.2. Няма

11.3. Времетраене

13. Словесен контакт

13.1. Не се установява

13.2. Установява се

– активен

– пасивен

15. Заболявания

15.1. Отрича

15.2. Диабет

2. Данни от лицето

за употреба на алкохол

2.1. Отрича

2.2. Употребил

4. Количество

6. Субективни

оплаквания

6.1. Не съобщава

6.2. Какви

8. Наличие на

абстинентни явления

8.1. Не се установяват

8.2. Какви

10. Съзнание

– ясно съзнание

– нарушено съзнание

(сомнолентност,

сопор, кома)

12. Поведение

12.1. Адекватен

12.2. Възбуден

12.3. Агресивен

12.4. Психомоторно

потиснат

14. Употребени

лекарства в

последните 24 часа

14.1. Не

14.2. Да

а) какви

б) количество

в) повод

г) с лек. предписание

д) без лек. предписание

15.3. Болести на обмяната

15.4. Чернодробни заболявания

15.5. Епилепсия

15.6. Прекарани черепно-мозъчни травми или заболявания

15.7. Психични

15.8. Други

II. Наркотични вещества

1. Обяснения на лицето

за употреба

1.1. Отрича

1.2. Употребил

2. Наркотично

2.1. Вид

2.2. Количество

2.3. Дата и час на

употребата

2.4. Повод

2.5. Заболяване

.....

2.6. с лек.

предписание

2.7. без лек.

предписание

3. Координация

3.1. Запазена потиснат

3.2. Нарушена

4. Нистагъм

4.1. Има

4.2. Няма

4.3. Времетраене

5. Словесен контакт

5.1. активен

5.2. пасивен

6. Субективни

оплаквания

6.1. Не съобщава

6.2. Какви

7. Наличие на

вещество абстинентни явления

7.1. Не се установяват

7.2. Какви

8. Съзнание

– ясно съзнание

– нарушено съзнание

(сомнолентност,

сопор, кома)

9. Поведение

9.1. Адекватен

9.2. Възбуден

9.3. Агресивен

9.4. Психомоторно

10. Употребени

лекарства в

последните 24 часа

10.1. Не

10.2. Да

а) какви

б) количество

в) повод

г) с лек. предписание

д) без лек. предписание

11. Зеници

Военнослужещият отказва да даде урина и кръв за изследване:

.....

(описват се подробно фактите и обстоятелствата по отказа)

.....

..

.....

..

Подписаният ,.....,

ЕГН, удостоверявам, че

военнослужещият

.....

отказва да даде урина и кръв за изследване.

Свидетел: (подпис)

Консултации.....

.....

.....

Медицинско обсъждане

.....

.....

Медицинско заключение. Диагноза по МКБ-10

.....

.....

Лекар:

Приложение № 8

към чл. 22, т. 1

(Изм. – ДВ, бр. 66 от 2018 г.,

в сила от 10.08.2018 г.)

Алгоритъм на психологичната дейност при случаи на употреба на алкохол и злоупотреба с наркотични вещества

Психологичната работа при случаи на употреба на алкохол и злоупотреба с наркотични вещества се структурира във времева рамка от 3 (три) месеца. Дейността протича в следната последователност:

– След установяване на употреба на алкохол или злоупотреба с наркотични вещества се провежда първоначална психологична работа (през първия месец), която включва:

- *прилагане на процедури* за установяване на индивидуални характеристики, водещи до предразположение на военнослужещия към нежелано поведение, свързано с употреба на алкохол и/или злоупотреба с наркотични вещества, както и с оценка на индивидуалната склонност на военнослужещия към употреба на алкохол и наркотични вещества;
- *индивидуална психологична работа*, която се провежда най-малко веднъж седмично;
- *групова психологична работа*, която се провежда най-малко два пъти месечно;
- *организационна психологична работа* – специалистите психолози предлагат своята експертна оценка за идентифицираната ситуация на командирите/ръководителите с цел подпомагане процеса на вземане на своевременни организационни решения; в тази връзка командирите/ръководителите следва да планират и организират провеждането на обучителна и тренингова работа с различни категории военнослужещи, като при необходимост да привличат и специалисти от ЦПЗП.

Всеки индивидуален случай, както и процесът на груповата работа се документират и обобщават от специалистите, провеждащи консултирането, като резултатите от извършените дейности и оценката на случая се изпращат по команден ред.

На тази основа при необходимост се предлага на командирите/ръководителите идентифицираните военнослужещи да се насочат към специализираните психиатрични и психологични звена на ВМА за включване в допълнителни програми и/или терапевтични процедури.

– През втория месец индивидуалната и груповата психологична работа продължават със същата честота съобразно потребностите и достигнатите на предходното ниво резултати.

– Заключителната психологична работа през третия месец включва:

- *индивидуалната и груповата работа*, която продължава със същата честота;
- *прилагат се психологични методики* за установяване на индивидуалната промяна след

проведената психологична работа, оценка на личностната стабилизация и вероятността от бъдещи прояви от рисково поведение, свързано с употреба на алкохол и злоупотреба с наркотични вещества;

- *оценката и анализът* на постигнатите резултати през целия тримесечен период се представят под формата на протокол (приложение № 9) за всеки индивидуален случай до командира/ръководителя;
- въз основа на резултатите от проведената психологична индивидуална и груповая работа с военнослужещите специалистите психолози от военните формирования/съответните структури *изготвят обобщени анализи* по команден ред.

– В цялостния процес на психологична работа е необходимо постоянно взаимодействие между специалистите психолози във военните формирования/съответните структури, специалистите от медицинските служби и преките командири/ръководители. При извършване на психологичната работа е необходимо да се спазват принципите на своевременност, реалистична оценка на ситуацията, конфиденциалност и прилагане на съвременните стандарти за добра практика.

Приложение № 9

към чл. 22, т. 1

(Изм. – ДВ, бр. 66 от 2018 г.,

в сила от 10.08.2018 г.)

ПРОТОКОЛ
за проведена психологична работа
с
(звание, име, презиме, фамилия)
военно формирование, ЕГН.....

Данни от психологичното интервю в началото на психологичната работа:

.....
.....

Описание на психологичната работа (включва оценка и динамика на случая, описание на процеса на базата на индивидуалните консултации и груповая работа):

.....
.....

Оценка на ефективността на проведената психологична работа (включва анализ на личностовите и поведенческите стратегии за справяне с проблема, равнище на самоконтрол и самооценка, социално/професионално функциониране):

.....
.....

Прогноза (прогнозата се базира на петстепенна скала, където въз основа на цялостното описание и анализ на случая се дава една от следните степени на вероятност от повторна употреба на алкохол и/или използване на наркотични вещества, както следва):

1 - не се прогнозира повторна употреба на алкохол и/или използване на наркотични вещества;

2 - прогнозира се минимална вероятност за повторна употреба на алкохол и/или използване на наркотични вещества;

3 - съществува слаба вероятност за повторна употреба на алкохол и/или използване на наркотични вещества;

4 - съществува силна вероятност от повторна употреба на алкохол и/или

използване на наркотични вещества;

5 - наличност на много висок риск от повторна употреба на алкохол и/или използване на наркотични вещества.